

Asia: VN/36276/2025

Lausuntopyyntö mikroyrittäjien rahoituksesta sekä yritysten omistajan- ja sukupolvenvaihdoksista

Mikroyrittäjien rahoituksen saatavuuden parantaminen

1.

Pankkirahoituksen saatavuuden merkittävä heikkeneminen mikro- ja pk-yrityksille

Suurin yksittäinen este mikroyrittäjien rahoituksessa on pankkirahoituksen saatavuuden heikkeneminen. Tämä johtuu ensisijaisesti rahoitusmarkkinoiden sääntelystä, pankkien vakavaraisuusvaatimuksista sekä rahoituslaitosten käyttämistä riskimalleista.

Pohjois-Pohjanmaalla esiintyy toistuvasti tilanteita, joissa yrityksellä on tarjota kiinteää omaisuutta vakuudeksi, mutta vakuus ei kelpaa pankille sijaintinsa vuoksi. Käytännössä vakuuksien hyväksyttävyyden ja vakuusarvo määräytyvät alueellisesti. Kiinteä omaisuus Oulun kaupungissa hyväksytään vakuudeksi, kun taas vastaava, toimivan yrityksen omistama kiinteistö esimerkiksi Taivalkoskella ei täytä pankkien vakuusvaatimuksia, vaikka yrityksen taloudellinen asema ja liiketoiminnan kannattavuus olisivat vastaavat.

Tämä johtaa tilanteeseen, jossa yrityksiä kohdellaan eri tavoin maantieteellisen sijainnin perusteella. Kyse ei ole liiketoiminnan laadusta tai riskistä, vaan vakuuden likviditeetistä pankin näkökulmasta. Tällainen sääntelyyn ja pankkien riskimalleihin perustuva eriytyminen heikentää erityisesti harvaan asuttujen alueiden yritysten rahoitusmahdollisuuksia.

Lisäksi rahoituspäätöksissä painottuu yhä enemmän yrityksen maksutapakäyttäytymiseen perustuva rating. Tämä kehitys on periaatteessa myönteinen, mutta johtaa käytännössä siihen, että uudet yritykset tai yritykset, joilla on ollut poikkeuksellisia tai heikompia vuosia, jäävät rahoituksen ulkopuolelle, vaikka liiketoiminta olisi selvästi kääntymässä parempaan suuntaan.

Pienten lainojen käsittely on pankkien näkökulmasta suhteettoman raskasta. Työmäärä on käytännössä sama riippumatta lainan koosta, mutta tuotto on pienempi. Sääntelyn ja hallinnollisten velvoitteiden lisääntyminen on vähentänyt pankkien mahdollisuutta palvella mikroyrityksiä, mikä ohjaa rahoitusta suurempiin yrityksiin ja lainakokonaisuuksiin.

2.

. Business Finlandin rahoituksen painottuminen tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan

Business Finlandin rahoitus on painottunut vahvasti tutkimus- ja tuotekehitystoimintaan. Tämä rajaa rahoituksen ulkopuolelle suuren joukon mikro- ja pk-yrityksiä, joiden kehitystarpeet liittyvät markkinoiden testaamiseen, asiakaskysynnän varmistamiseen ja tuotteiden kaupalliseen kokeiluun. Yritysten kasvu ei useinkaan käynnisty TKI-hankkeista, vaan markkinalähtöisestä kehittämisestä

3.

Business Finlandin kansainvälistymistuotteiden poistuminen

Aiemmat Business Finlandin Market Explorer- ja Exhibition Explorer -rahoitusinstrumentit olivat keskeisiä mikro- ja pk-yritysten kansainvälistymisen alkuvaiheessa. Näiden tuotteiden poistuminen on osa laajempaa kehitystä, jossa rahoitus keskittyy yhä suurempiin ja valmiimpiin kokonaisuuksiin. Tämä heikentää erityisesti maakunnissa toimivien yritysten kasvupolkuja.

4.

Yritysten kehittämispalveluiden puute alueellisella tasolla

ELY-keskusten aiemmat yritysten kehittämispalvelut tukivat liiketoiminnan suunnitelmallisuutta, kasvua ja rahoituskelpoisuutta. Palveluiden poistuminen tai supistuminen on heikentänyt mikroyritysten valmiuksia kehittää toimintaansa ja valmistautua rahoituksen hakemiseen.

5.

Julkisen ja yksityisen rahoituksen välinen katkos

Julkiset rahoitusinstrumentit eivät tällä hetkellä riittävästi paikkaa pankkirahoituksen kiristyessä syntyvää rahoitusvajetta mikroyritysten näkökulmasta. Joko yksityisen rahoituksessa riskinottoa on pystyttävä lisäämään huomattavasti, joka tarkoittaa mm. säätelyn helpottamista mikroyritysten osalta tai sitten mikroyrityyslainojen tapaisten lainojen vakinaistamista.

Kysymys 2. Mitä kehittämis ehdotuksia Teillä on mikroyrittäjien rahoituksen saatavuuden parantamiseen, kun kyse on valtiovallan vastuulla olevasta yrittäjyyden edistämisestä mikroyrittäjyyden kentässä, kuten toimintaympäristö, politiikkatoimet ja vastaava? Valtiovallan vastuulla olevilla rahoitusjärjestelmillä

tarkoitetaan julkisia rahoituspalveluita ja -instrumentteja, joita valtio tarjoaa tai tukee mikroyrittäjien liiketoiminnan rahoittamiseksi. Näihin kuuluvat esimerkiksi työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla olevan osalta ELY-keskusten yritystukimuodot, Finnveran lainat ja takaukset, Business Finlandin rahoituspalvelut.

Pyydämme konkreettisia kehittämisehdotuksia valtiovallan vastuulla olevan osalta mikroyritysten rahoituksen saatavuuden parantamiseen perusteluineen.

1. Finnveran roolin vahvistaminen markkinapuutteen paikkaajana siten, että pankkien kynnys rahoittaa mikro- ja pk-yrityksiä aidosti madaltuu tai vaihtoehtoisesti pankkisäätelyn helpottamista mikroyritysten lainansaannin kohdalla.
2. Business Finlandin rahoituspolun laajentaminen markkinatestaukseen ja kaupalliseen kokeiluun vaikuttavuusperusteisesti, ei tukivetoisesti.
3. Kansainvälistymisen alkuvaiheen rahoituksen palauttaminen mikroyrityksille, jotta vientipolku ei katkea alkuunsa.
4. Kehittämispalveluiden sisällyttäminen tuleviin elinvoimakeskuksiin osana yritysten rahoituskelpoisuuden ja kasvun vahvistamista.

Julkisen talouden resurssit ovat rajalliset ja tukipolitiikka on vähenevässä roolissa. Siksi yrityspolitiikan tulee perustua vaikuttavuuteen, markkinapuutteiden korjaamiseen ja pk-yritysten kasvuedellytysten vahvistamiseen. Mikro- ja pk-yritykset muodostavat alueellisen elinvoiman perustan. Ilman toimivaa rahoituspolkua ja ennakoitavia omistajanvaihdoksia kasvu, työllisyys ja investoinnit vaarantuvat.

Yritysten sukupolven- ja omistajanvaihdokset liiketoiminnan jatkumisen turvaamiseksi

1.

1. Omistajanvaihdoksiin lähdetään valmistautumaan liian myöhään

2.

2. Yrityksen arvo määritellään usein epärealistisesti suhteessa kehitysnäkymiin tai näkee myös, sitä että käytännössä ostajan pankki määrittelee rahoituspäätöksellään yrityksen arvon todellisuutta pienemmäksi, jos markkinoilla on hiljaisempi jakso menossa ja ostajalla ei ole mahdollisuutta saada rahoitusta muualta.

3.

3. Yrittäjän rajallinen osaaminen omistajanvaihdosprosessissa.

4.

4. Ostajarahoituksen saatavuus ja pankkien varovaisuus, omarahoitusvaatimukset usein noin 30 %.

5. Verotuksen vaikutus kasvuhaluuteen omistajanvaihdon lähestyessä

Kysymys 4. Mitä kehittämistarpeita on yritysten sukupolvenvaihdosten edistämässä liiketoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi, kun kyse on valtion vastuulla olevista toimista?Pyydämme konkreettisia kehittämissuhteita *sukupolvenvaihdosten* edistämiseen perusteluineen eri sisältöalueilta, kuten yritysrahoitus, yrityspalvelut, sääntely, verotus, yritysjohtajien koulutus, yritysjohtajien tuki jne.

Keskeistä on ennakointi ja suunnitelmallisuus. Tätä tulee tukea kohdennetuilla asiantuntijapalveluilla, jotka parantavat yritysten arvoa, rahoitettavuutta ja jatkuvuutta. Kyse ei ole tukiriippuvuudesta, vaan siitä, että yritykset pysyvät elinvoimaisina ja siirtyvät hallitusti seuraavalle omistajalle.

Finnveran ja pankkien riskinjakomalleja tulee kehittää ostajarahituksen helpottamiseksi. Myyjän osittainen jääminen omistajaksi tai maksuaikajärjestelyt ovat toimivia ratkaisuja, mutta edellyttävät rahoittajien hyväksyntää ja selkeitä pelisääntöjä.

Verotusta tulee tarkastella myös kasvun näkökulmasta. Nykyiset kannustimet ohjaavat monia yritysjohtajia hidastamaan kasvua omistajanvaihdon lähestyessä, mikä heikentää yritysten arvoa ja alueellista elinvoimaa.

Kysymys 5. Mitä kehittämistarpeita on yritysten yritysrahoituksella tehtävien omistajanvaihdosten edistämässä liiketoiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi, kun kyse on valtion vastuulla olevista toimista?Pyydämme konkreettisia kehittämissuhteita *yritysrahoituksella tehtävien omistajanvaihdosten* edistämiseen perusteluineen eri sisältöalueilta, kuten yritysrahoitus, yrityspalvelut, sääntely, verotus, yritysjohtajien koulutus, yritysjohtajien tuki jne.

Keskeistä on ennakointi ja suunnitelmallisuus. Tätä tulee tukea kohdennetuilla asiantuntijapalveluilla, jotka parantavat yritysten arvoa, rahoitettavuutta ja jatkuvuutta. Kyse ei ole tukiriippuvuudesta, vaan siitä, että yritykset pysyvät elinvoimaisina ja siirtyvät hallitusti seuraavalle omistajalle.

Finnveran ja pankkien riskinjakomalleja tulee kehittää ostajarahituksen helpottamiseksi. Myyjän osittainen jääminen omistajaksi tai maksuaikajärjestelyt ovat toimivia ratkaisuja, mutta edellyttävät rahoittajien hyväksyntää ja selkeitä pelisääntöjä.

Verotusta tulee tarkastella myös kasvun näkökulmasta. Nykyiset kannustimet ohjaavat monia yritysjohtajia hidastamaan kasvua omistajanvaihdon lähestyessä, mikä heikentää yritysten arvoa ja alueellista elinvoimaa.

Kolehmainen Marjo
Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät